

При створенні твору учень має ставити перед собою завдання з метою досягнути потрібного ефекту, використовуючи для цього всі засоби ІКТ. Головну роль у творчості відіграє смак, але це поняття суб'єктивне. Смак формується під впливом різних факторів, таких як освіта, моральні цінності, культура, соціальна приналежність. Вчитель стає камертоном в формуванні смаку, прищепленні культурних та життєвих цінностей задля формування особистості.

Так само реалізація художнього образу залежить від ідеї, а ідея формується згідно заданої теми. При виборі теми завдання вчитель повинен продумати способи та методи її реалізації учнями, зв'язати підібраний відеоряд для повного розкриття теми, максимально використовуючи новітні технології.

Таким чином, вивчення мистецьких дисциплін, мультимедійних технологій, програмування готує учнів до реалізації інтерактивних продуктів, які наповнені графікою, текстом, звуком і анімацією, до володіння технічними засобами та співпраці між ними. Сукупність продуманих завдань розвиває асоціативно-образну уяву, виховує смак та формує мистецькі компетентності, які стануть основою професійної орієнтації.

Список використаних джерел:

1. Бидерман Ганс. Енциклопедия символів. – М., 1996.
2. «Как». Журнал, #1 (37) 2006.
3. «Мистецтво та освіта». – Журнал, № 3(53), 2009.
4. Павел Родькин. Новое визуальное восприятие. Современное визуальное искусство в условиях нового перцептуального вызова. – М.: «Юность», 2003. – 172 с.
5. Стор И.Н. Смыслообразование в графическом дизайне. Метаморфозы зрительных образов. Учебное пособие для вузов. – М., МГТУ им. А.Н. Косыгина, 2003.

Сучок А.О.

студент,

Науковий керівник: Кашшай О.С.

старший викладач,

Інститут мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЖИВОПИСНИХ ШКІЛ КАРПАТСЬКОГО ТА ЛЬВІВСЬКОГО РЕГІОНІВ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті сконцентровано увагу на розвитку живописного мистецтва західноукраїнського регіону, зокрема на закарпатський та львівський школах живопису, їх зародженні, розвитку та творчому доробку на зламі ХХ-ХХІ століття.

У контексті процесів інтеграції України у європейський освітній простір актуальним є питання розбудови національної системи художньої освіти в

Україні, що передбачає вивчення та відновлення досвіду освітніх та мистецьких традицій в регіонах. На сьогоднішній день необхідність вивчення проблем розвитку регіональних художніх шкіл та художньої освіти зумовлена також і реформуванням освітньої системи, що передбачає гуманізацію навчання, формування національної свідомості через актуалізацію прогресивних ідей митців і педагогів.

Метою дослідження є визначення передумов виникнення та формування живописних шкіл карпатського регіону, зокрема закарпатської та львівської областей, їх розвиток в кінці ХХ – ХХІ ст.: опис регіональних відмінностей, характеристики.

Завданнями дослідження є наступні: розкрити передумови формування живописних шкіл карпатського та львівського регіонів кінця ХХ – початку ХХІ ст.; дослідити основні регіональні центри мистецтва карпатського регіону: визначити наявність художніх традицій, центрів освіти та підготовки художників, виставкову діяльність; охарактеризувати сучасний стан регіональних художніх шкіл карпатського регіону;

Карпатська живописна школа – це справжній феномен української культури, традиція, що була сформована на Закарпатті в першій третині ХХ ст. на засадах синтезу народного та професійного малярства. Протягом значного періоду твори закарпатських живописців розвивалися в напрямку від декоративності народного мистецтва до реалістичного, і навпаки, набуваючи в певні часті домінуючих рис одного з вказаних видів мистецтва. Цей взаємовплив складає одну з ґрунтовних засад мистецтва Закарпатського регіону. Майстри Закарпатської школи, визнані у всьому світі – А. Ерделі, Й. Бокшай, Ф. Манайло, Е. Кондратович, А. Коцка, А. Кашшай, Ю. Герц та ін. виокремилися в другій половині ХХ ст. в так звану Закарпатську школу живопису.

Радянські мистецтвознавці відкрили особливу художню складову культури Закарпаття в кінці 1950-х років – саме тоді вперше з'явилося визначення «Школа живопису Закарпаття». Закарпатську школу як мистецький феномен, фактично започаткували митці Адальберт Ерделі та Йосип Бокшай, відкривши в Ужгороді в 1927 р. Публічну школу малювання для молоді, яка працювала до 1945 р. До цього вони викладали в загальноосвітніх закладах Ужгороду.

Ідеєю знаних митців було створити на Закарпатті власну образотворчу національну школу, взірцем для якої стали такі самостійні художні центри, як наприклад Надьбаньська школа. Надьбаньська школа розвивалася наприкінці ХІХ–початку ХХ ст., об'єднавши художників-реалістів, які формували національне мистецтво. На початку ХХ ст. в Європі існувало чимало аналогічних мистецьких колоній, наприклад, у Кечкеметі і Солноку, як стали центрами альтернативної мистецької освіти в колишній Австро-Угорській імперії. Вказаним школам притаманне реалістичне сприймання дійсності, орієнтація на планерний живопис, увага до тональної палітри, світлі кольори.

Одним з найголовніших принципів, що впроваджувався у художній освіті на Закарпатті, була орієнтація на практику пленеру, відображення у полотні емоцій та настрою зображуваного. Домінуючим жанром був пейзажний.

Пізнаючи природу, відображаючи її у пейзажах, молоді художники під керівництвом старших педагогів відпрацьовували свої уміння писати тонкі стани; точно відчувати, бачити і спостерігати зміни настрою у природі. Саме у пейзажах максимально яскраво розкрилася різна стилістика і творча манера митців школи. Пейзажі закарпатських митців – це завжди відображення поетичного образу природи.

Також школа розвивала і жанровий напрямок. В жанрових творах Й. Бокшя та Ф. Манайла домінувала фольклорна тематики і відчувалася схильність до символічного змісту. Жанровим картинам художників молодшого покоління притаманний декоративизм, монументальні узагальнення образів та експресія виконання, як наприклад у творах Ю. Герца.

У портретах помітна орієнтація на етнокультурні мотиви, до зображення характерних типажів регіону – образів-символів, образів-знаків, часто виконаних на фоні місцевого знакового характерного ландшафту – таким чином відбувалася міфологізація, звертання до духовного та історичного коріння народу.

У жанрі натюрморту також здебільшого відчувається тяжіння до узагальнення і поетизації традиційних предметів побуту. До жанру натюрморту вдавались А. Ерделі, І. Шуттев, А. Коцка, яким притаманна експресивна манера.

Колір – один з головних засобів виразності живопису закарпатських художників. Вибір кольорового рішення здійснювався здебільшого за принципом гармоній контрастів протилежних чи споріднених кольорів, чим значно посилювалося відчуття простору та форми.

Сьогодні Закарпаття активно розвиває художню традицію, започатковану і сформовану у другій половині ХХ ст. відомими художниками краю. Живописний досвід та наслідування, що передаються з покоління в покоління, свідчать про наявність власної мистецької школи, що продовжує трансформацію. На сучасному етапі використовуються всі її принципи та відкриття. Крім реалістичного напряму суттєвих досягнень досяг і нефігуративний живопис, що ґрунтується на кращих досягненнях декоративно-вжиткового мистецтва регіону та професійної школи. Молоді художники Закарпаття виходять за рамки прийнятих жанрів та звичних стилістики, що їх плекали засновники школи. На Закарпатщині працюють як послідовники манери засновників школи – А. Ковач, В. Вовчок, так і прихильники модерністських течій – В. Габда, Т. Усик, Г. Булеца, Б. Кузьма. Ю. Білей, А. Варга та П. Ковач, які експериментують як з традиційними, так і новаторськими образотворчими засобами, використовуючи, наприклад, відео-арт та онлайн-трансляцію. У 2013 році закарпатські митці стали лауреатами першої спеціальної премії PinchukArtCentre.

Існування Львівської художньої школи розпочинається в першій третині ХХ ст. Значний внесок у її розвиток здійснив громадський діяч та художник Іван Труш. Під його керівництвом у Львові в 1905 р. було створено перший мистецький журнал «Артистичний вісник». В якому друкувалася інформація про мистецьке жаття Львову та його діячів. Поряд з І. Трушем активно розвивалася творчість О. Новаківського. В 1921 р. митець провів першу

персональну виставку у Львові, а також відкрив Художню школу, що в 1925 р. став окремим мистецьким факультетом Львівського політехнічного інституту.

На початку ХХ ст. львівські митці починають активно відмовлятися від традиції академізму та включаються в розробку новітніх напрямків, зокрема авангардизму. В післяреволюційний період – у 1920-1930 рр. – відбувається активне становлення львівської живописної школи, здійснюються пошуки нових напрямів в мистецтві. Визначний внесок у розвиток мистецтва Львову вніс С. Гординський – художник, що володів з різноманітною манерою писання, один з учнів Художньої школи О. Новаківського.

У художніх спрямуваннях мистецтва Львівського регіону сьогодні можна виділити традиційні та новаторські напрями, які позначились своєрідними художніми інтерпретаціями.

Поступово у Львові розширюються міжнародні зв'язки, проводиться виставкова діяльність, мистецькі акції, симпозиуми, важлива роль надається авангардним виставкам. У 1993 р. студентським братством та художниками у м. Львов створюється мистецьке об'єднання «Дзига», яке стало центром актуального мистецтва міста. В Сузеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України запроваджуються та проводяться щорічні творчі вернісажі – «Нові пропозиції».

В кінці ХХ – початку ХХІ ст. Закарпатські та Львівські художники активно розвивають нові форми мистецтва, спираючись на традиції регіональних шкіл. Вони беруть участь у групових та персональних виставках, та підносять українське мистецтво до світового рівня.

Список використаних джерел:

1. Федорук О. Оригінальний стиль Закарпатців // Урядовий кур'єр –1994. – 15 січня (№ 9).
2. Шандор Л. Художники Закарпаття: Альбом – К.: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури. – К., – 1961. – 48 с.
3. <http://mitec.ua/apolitichnoe-prostranstvo/>

Тупік В.О.

аспірант,

Київський університет імені Бориса Грінченка

РОЛЬ ЯКОВА БЕРДИЧЕВСЬКОГО В ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЕКСЛІБРИСА У СВІТІ

Інтерес до колекцій та загалом досліджень Якова Бердичевського привертає увагу тих, хто цікавиться книгою та книжковим знаком. Про діяльність збирача ми дізнаємося від його знайомих, друзів, учнів та тих, хто був якимось пов'язаний із цією персоналією. Матеріал, присвячений колекціонеру, можна знайти серед публікацій письменника та літературознавця